

DE
KAT EN
DE
STAD

A stylized illustration of a cat with grey fur and black spots, walking towards the right. The cat is positioned in the center of the page, with the text 'DE KAT EN DE STAD' arranged around it. The word 'DE' is at the top left, 'KAT' is below it, 'EN' is to the right of 'KAT', 'DE' is below 'KAT', and 'STAD' is at the bottom right.

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

NICK BRADLEY

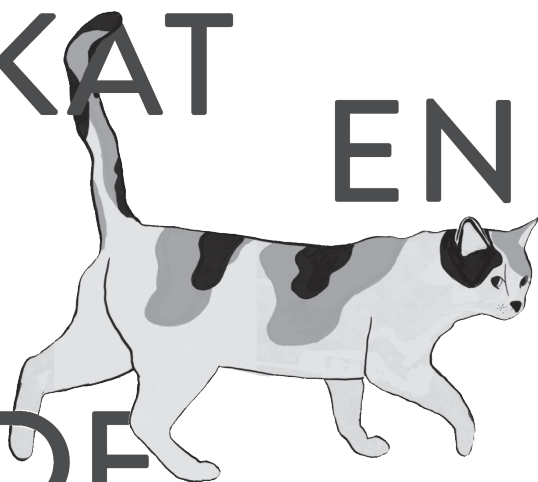
DE

KAT

EN

DE

STAD

Vertaald door Linda Broeder

Ambo|Anthos
Amsterdam

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij een productiesubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 5444 1

© 2020 Nick Bradley

© 2021 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,
Amsterdam en Linda Broeder

Vertaling gedicht 'De bluesy kat' © Sander Schoen

Oorspronkelijke titel *The Cat and the City*

Oorspronkelijke uitgever Atlantic Books

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie © Carmen R. Balit

Illustraties binnenwerk © Mariko Aruga

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Aan mijn ouders, voor alles...
... en aan mijn broers, voor de rest

Inhoud

Tatoeage	11
Gevallen woorden	27
Street Fighter II (Turbo)	63
Sakura	83
Detective Ishikawa: aantekeningen I	101
Chinese karakters	109
Herfstbladeren	133
Copy Cat	161
Bakeneko	183
Detective Ishikawa: aantekeningen II	199
Omatsuri	211
Trofalaxis	227
Hikikomori, Futoko & Neko	251
Detective Ishikawa: aantekeningen III	289
Openingsceremonie	297
Dankwoord	315

青猫

萩原朔太郎（大正12年）

この美しい都會を愛するのはよいことだ

この美しい都會の建築を愛するのはよいことだ

すべてのやさしい女性をもとめるために

すべての高貴な生活をもとめるために

この都にきて賑やかな街路を通るのはよいことだ

街路にそって立つ櫻の竝木

そこにも無数の雀がさへづつてゐるではないか。

ああ このおほきな都會の夜にねむれるものは

ただ一足の青い猫のかけだ

かなしい人類の歴史を語る猫のかけだ

われを求めてやまざる幸福の青い影だ。

いかならん影をもとめて

みぞれふる日にもわれは東京を戀しと思ひしに

そこの裏町の壁にさむくもたれてゐる

このひとのごとき乞食はなにの夢を夢みて居るのか。

De bluesy kat

Sakutaro Hagiwara (1923)

Deze mooie stad is om van te houden
Met haar architectuur om van te houden
Verlangend naar de zachtaardigste vrouwen
En op zoek naar het goede leven
Hoef je slechts door haar bruisende straten te trekken –
Straten met aan weerszijden kersenvbomen
Waar talloze mussen kwetteren vanjewelste.

Ach, de enige die in deze grote stad slapen kan,
Is de schim van een enkele bluesy kat
Een kat die de trieste menselijke geschiedenis verhaalt
Een blauwe schim van het geluk waar ik zo naar verlang.
Iedere schaduw najagend
Ben ik zelfs op koude, natte dagen van Tokio vervuld
Maar daar in een achterbuurt leunt een bedelaar
Verkleumd tegen de muur – waar droomt hij van?

Tatoeage

Kentaro hield de kop hete koffie voor zijn mond en blies op de opstijgende stoom. De achterkamer van zijn tatoeagestudio was schaars verlicht en zijn vuilwitte stoppelbaard kleurde blauwig in het schijnsel van zijn laptopscherm. Zijn brillenglazen weerspiegelden een geopende webpagina met een lange lijst links die langzaam omhoog scrolde. Zijn hand omklemde een draadloze muis, de knoppen bedekt met vet-tige vingerafdrukken. Zijn koffie was nog te heet om te drinken. Hij zette hem neer, net naast een onderzetter op zijn bureau, en krabde lui aan zijn kruis.

Hij klikte op een link en kreeg een laadbalk te zien.

Na een korte onderbreking laadde er een livestream van een webcam. Op het scherm verscheen het interieur van iemands slaapkamer. Een klein appartement, met een heleboel juridische handboeken op een plank – misschien een student. Op het bed lag een koppel te zoenen. Naakt. Zich nergens van bewust.

Kentaro leunde achterover en keek toe. Toen ritste hij zijn gulp open en stak zijn hand in zijn broek.

De winkelbel rinkelde. Kentaro verstarde.

‘Hallo?’ riep een meisjesstem vanuit de wachtruimte.

‘Sorry, één momentje.’ Hij klapte de laptop snel dicht, herpakte zich en liep naar voren om de klant te begroeten.

In de deuropening stond een middelbare scholiere. Op het eerste gezicht was er niets bijzonders aan haar. Ze droeg het typische schooluniform in matrozenstijl, met het standaard bobkapsel en slob-

sokken. Ze had haar haar blond geverfd om zich te onderscheiden, maar dat deden ze tegenwoordig allemaal. Ze leek in de laatste klas te zitten. Waarschijnlijk was ze per ongeluk hier naar binnen gestapt.

‘Wat kan ik voor je doen, jongedame?’ Kentaro zette zijn klantvriendelijke stem op.

‘Ik wil graag een tatoeage,’ antwoordde ze met opgeheven hoofd.

‘Eh, neem me niet kwalijk, jongedame, maar hoe heb je deze studio gevonden?’

‘Op aanraden van een vriend.’

‘En die vriend heet...?’

‘Dat doet er niet toe. Ik wil een tatoeage.’ Ze maakte al aanstalten om naar de achterkamer te lopen.

Kentaro legde zijn hand op de muur om haar tegen te houden. ‘Doe niet zo gek, jongedame. Je bent veel te jong.’

Ze keek naar zijn arm. ‘Ik ben achttien. En noem me geen “jongedame”.’

Hij liet zijn arm onbeholpen zakken. ‘Heb je hier goed over nagedacht?’

‘Ja.’ Ze keek hem recht aan. ‘Ik wil een tatoeage.’

‘Misschien moet je er nog een paar dagen langer over nadenken.’

‘Ik heb er al lang en diep over nagedacht. Ik wil een tatoeage.’

‘Maar misschien zijn er dingen waar je niet aan hebt gedacht. Je zal niet meer naar de *onsen* kunnen gaan.’

‘Ik hou niet van warmwaterbronnen.’

‘Mensen zullen denken dat je een *yakuza* bent. Dat kan best verontrustend zijn voor een vriendelijk jong meisje als jij.’

Ze rolde met haar ogen. ‘Het kan me niet schelen wat mensen denken. Ik wil een tatoeage.’

‘Het is duur – het kan wel drie miljoen yen kosten.’

‘Ik heb geld.’

‘Luister, ik werk hier op de traditionele manier – *tebori* – alles helemaal met de hand. Ik ben niet zoals die omhooggevallen nieuwkomers in Shibuya met hun valsspelerij. Zelfs de gangsters die ik toeëer kunnen niet tegen dit soort pijn.’

‘Ik kan wel tegen pijn.’ Ze keek Kentaro recht aan, en op dat mo-

ment zag hij iets in haar ogen, een flauwe glinstering, een lichtgroene kleur – bijna doorzichtig – die hij nog nooit bij een Japanner had gezien.

‘Dat vraag ik me af.’ Hij draaide het bordje op de voordeur om naar GESLOTEN en gebaarde dat het meisje hem moest volgen. ‘Kom maar mee naar achteren, dan praten we verder.’

Hij deed de plafondlampen aan terwijl ze de achterkamer in liepen. De bed-achtige tafel waarop zijn klanten plaatsnamen werd zichtbaar, evenals de foto’s van de vele tatoeages die hij in de loop der jaren had gezet: sissende draken, happende koikarpers, topless vrouwen, shinto-goden en gedetailleerde *kanji* die over de naakte ruggen, billen en armen van zijn klanten liepen. De meesten van hen waren yakuza.

Kentaro had zijn vak van een van de oude meesters van Asakusa geleerd en stond bekend om zijn bekwaamheid en toewijding aan zijn kunst. Er ging niets boven het tatoeëren van een vers stuk huid, het uitwerken van beelden in inkt op kleine stukken ontbloot vlees. Het enige wat in de buurt kwam van het genoeg om een meesterwerk op een ander mens te creëren was het gevoel van macht over de gangsters op wie hij werkte.

‘Dit kan een beetje pijn doen,’ zei hij altijd tegen ze.

‘Daar kan ik wel tegen,’ zeiden ze dan.

Dat zeggen ze allemaal.

Maar als hij met ze aan de slag ging, voelde hij de pijn in hun bewegingen, in de subtiele verroering van hun spieren en lijven, in het geluid van hun knarsende tanden, terwijl hij zachtjes met zijn metalen naalden in hun lijven kraste op de traditionele wijze die hij van zijn oude meester had geleerd, om voor altijd zijn stempel op hen te drukken. Hij dacht met veel plezier aan zijn meesterschap over deze koningen van het volk, deze bazen van de criminele onderwereld. Hij had de ultieme creatieve controle; alleen hij bepaalde welke afbeeldingen en verhalen voor altijd deel zouden uitmaken van zijn klanten – soms zelfs tot na hun dood. Als de klant zijn huid aan het pathologiemuseum had gedoneerd, werd deze voor de crematie van zijn lijk gesneden en vervolgens geprepareerd en opgeslagen. Veel van Kentaro’s werken werden achter glas in het museum tentoongesteld.

Hij wist dat hij de beste was – dat wisten de yakuza ook, die een groot respect voor hem hadden als kunstenaar. Maar hij had nooit veel vrouwelijke klanten gehad – zelfs de vrouwelijke yakuza kwamen niet bij hem voor hun tatoeages, maar lieten die ergens anders zetten.

Toch stond hier nu een vrouwelijke klant, recht voor zijn neus.

‘Waar kan ik gaan zitten?’ vroeg ze.

‘O! Wacht even.’ Hij trok een stoel uit de hoek dichterbij naar de zijne toe. ‘Hier, neem plaats.’

Ze ging behoedzaam zitten en legde haar handen in haar schoot.

‘Oké, waar wil je een tatoeage van?’

‘Van de stad.’

‘De stad?’

‘Tokio.’

‘Dat is niet heel... gebruikelijk.’

‘Nou en?’ Haar ogen glinsterden opnieuw.

‘Waar wil je hem hebben?’

‘Op mijn rug.’

‘Dat zal niet makkelijk worden...’

‘Luister, meneer, kunt u het of niet?’

‘Natuurlijk kan ik het. Je hoeft niet zo brutaal te doen. Ik moet alleen bedenken hoe.’ Hij liet zijn kin op zijn hand rusten en keek naar zijn dichtgeklapte laptop. Toen kreeg hij een ingeving. ‘O! Momentje.’

Hij klapte zijn laptop open en tikte met zijn vingers op het toetsenbord, ongeduldig wachtend tot het apparaat weer tot leven kwam. Toen dat gebeurde, verscheen er een meisje in beeld met haar gezicht naar de webcam, voorovergebogen terwijl ze hard van achteren werd genomen. Uit de luidsprekers van zijn laptop klonk een zacht gekreun.

Kentaro sloot het browservenster zo snel als hij kon.

Zijn gezicht werd vuurrood. Hij keek heimelijk opzij naar het meisje dat naast hem zat, maar zij keek naar de foto's van zijn eerdere klanten aan de muren. Misschien was hij ermee weggekomen. Op het nippertje.

Hij opende een nieuw browservenster en klikte op een opgeslagen

bladwijzer om naar Google Maps te gaan. De software werd geladen en hij typte ‘Tokio’ in de zoekbalk. De kaart zoomde in en de stad vulde het browservenster. Hij klikte op satellietweergave en zoomde verder in waardoor het beeld steeds gedetailleerder werd. Rasters van gebouwen gescheiden door wegen, kanalen die langs smalle steegjes kronkelden, de uitgestrekte baai en de aders en haarvaten van spoorlijnen die mensen door de hele stad rondpompten.

‘Dat is te gek,’ zei ze. ‘Dat wil ik op mijn rug.’

‘Nee, dát kan niet,’ zei hij.

‘Ik ben naar u gekomen omdat ze zeggen dat u de beste bent.’ Ze zuchtte. ‘Blijkbaar hadden ze het mis.’

‘Niemand kan dit.’

‘Voor de juiste prijs kan ik vast wel iemand vinden.’

‘Het gaat niet om de prijs, het gaat om vakmanschap. Ik ben een van de weinige overgebleven *horishi* in Tokio.’

‘Wat houdt u dan tegen?’

‘Het zal tijd kosten. Het kan een jaar duren, het kan vier jaar duren.’ Hij zette zijn bril af en wreef met zijn bezwete handpalm over zijn gezicht.

‘Ik heb alle tijd.’

‘Het zal ook pijn doen.’ Hij onderdrukte een zelfgenoegzaam lachje.

‘Zoals ik al zei: pijn is geen probleem.’

‘Je zou naakt op je buik op de tafel moeten liggen.’

‘Prima.’ Ze begon meteen haar blouse open te knopen, zonder enige gêne.

Kentaro voelde een hete kriebel in zijn buik en keek snel naar de grond. Hij haastte zich naar de badkamer om wat babyolie te halen. Dat was helemaal niet nodig, maar hij kon het als excuus gebruiken om haar lijf aan te raken. Hij dacht aan zijn meester die hem als leerling had getraind – die zou zich omdraaien in zijn graf bij het zien van deze babyolietruc. Toen hij de kamer weer inkwam, had ze zich al uitgekled en lag op haar buik op de tafel. Kentaro kon zijn ogen niet geloven. Haar huid was volmaakt, smetteloos. De spieren van haar onderrug liepen vloeiend over in haar ronde billen en verbreedden

zich kort in krachtige bovenbenen. Hij slikte terwijl hij naar haar toe liep.

‘Eh, ik moet je rug even met olie insmeren.’

‘Mij best.’ Ze ging iets verliggen.

Hij kneep wat olie in zijn rechterhand – de fles maakte een scheetgeluid, waarvoor hij bijna zijn excuses aanbood, maar toen bedacht hij zich. Hij deed de dop er weer op en begon haar huid in te smeren. De olie glom onder de lampen, en de hete kriebel die hij eerder in zijn buik had gevoeld begon zich naar beneden te verplaatsen.

‘Zeg... hoe heet je eigenlijk?’

‘Naomi.’

‘Hmm... Naomi... Mooie naam. Vertel eens... heb je een vriendje?’

Ze draaide zich iets opzij en keek hem recht aan, haar ogen glinsterend groen. Hij kon haar borsten zien.

‘Luister, meneer, ik heb geen zin in geintjes. Ik ben hier voor een tatoeage, meer niet. Ik zag u net wel naar rare dingen op uw laptop kijken en dat maakt me verder niet uit – ieder zijn ding en zo. Al weet ik niet hoe dat koppel het vindt dat u ze via hun webcam begluurt. Misschien moet u daar eens over nadenken. Maar ik wil niet dat u op mij gaat geilen. Ik betaal u voor een dienst, dus gedraag u gewoon professioneel. Oké?’

Kentaro hief zijn vettige handen slapjes in de lucht. ‘Begluren? Webcams? Ik weet niet waar je het over...’

‘Hou maar op met die onzin. Ik wil het niet horen.’ Ze ging weer liggen. ‘En trouwens, uw gulp staat open.’

Kentaro keek omlaag naar zijn broek, ritste zijn gulp dicht en ging aan het werk.

Kentaro had altijd al goed kunnen werken. Hij kon zich uren achter elkaar concentreren – meestal vroeg de klant om een pauze lang voordat hij zelf moe werd. Als hij een klant tatoeëerde, stortte hij zich met hart en ziel op die taak, en zijn werk werd veel geprezen door collega-kunstenaars.

In de daaropvolgende maanden kwam Naomi bij hem langs wanneer ze maar tijd had. En hij was altijd blij haar te zien. Hij had speciaal een paar superfijne naalden laten maken door de beste messenverkoper van Asakusa.

Hij tekende de hele stad uit over haar rug, schouders, armen, billen en bovenbenen. Hij begon met de wegen, de omtrek van gebouwen, de rivieren – hij schetste de contouren voordat hij zelfs maar over het inkleuren van de tatoeage wilde nadenken. Hij moest eerst het spookachtige kale geraamte van Tokio afronden, voordat hij met schaduwen en inkleuren kon beginnen. Het zou een paar jaar duren om de hele tatoeage te voltooiën, en er zouden heel wat sessies voor nodig zijn om alles deel voor deel af te werken – dat hing natuurlijk ook af van hoeveel pijn de klant per keer kon verdragen.

Hij stortte zich vol overgave op het tatoeëren van de stad – steeds volgens de traditionele tebori-methode – en kerfde de lijnen diep in Naomi's huid met zijn metalen naalden. Ze was zonder twijfel een van de taaiste klanten die hij ooit had gehad. Ondanks de pijn vertrok ze geen spier. Hij zette twee vergrootglazen op zijn bril om de fijnste details in de tatoeage te tekenen en creëerde microscopisch kleine kenmerken van de stad, die ook van een afstand haar samenhang behield.

Er was maar één ding waar Kentaro mee worstelde: hij kon onmogelijk de hele stad in gedachten houden terwijl hij bezig was. Hij moest op kleine niveaus werken en een ingezoomd gedeelte op zijn laptop raadplegen. In tegenstelling tot al zijn vorige ontwerpen, die hij in hun geheel voor zich had gezien terwijl hij eraan werkte, waren de schaal en het formaat van de macroscopische stad simpelweg te groot om in een mensenbrein op te slaan.

Het kostte meerdere sessies om de lijnen te tatoeëren. Het laatste deel dat hij schetste, was zijn eigen studio in Asakusa. Hij wilde het dak van zijn studio vrijhouden om aan het eind zijn handtekening op te zetten – volgens de traditie.

Toen hij de grote lijnen van de stad in zwarte inkt had afgerond, kon hij verder met inkleuren, schaduwen en detailleren. Hij besloot met Shibuya te beginnen.

‘Hmmm.’ Hij pauzeerde peinzend.

‘Wat is er?’ vroeg Naomi terwijl ze opkeek.

‘O, ik probeer te bedenken of ik de mensen bij het Shibuya-kruispunt laat oversteken of voor het stoplicht laat wachten.’

‘Ik wil geen mensen.’

‘Hoe bedoel je?’

Ze liet haar hoofd weer op de tafel zakken en sloot haar ogen. ‘Ik wil alleen de stad. Ik wil geen mensen.’

‘Maar zonder mensen is het geen stad.’

‘Dat kan me niet schelen. Het is mijn rug, het is mijn tatoeage. Ik betaal ervoor.’

‘Hmmm.’

Kentaro voelde een steek van trots. Naomi had inderdaad steeds betaald en ze was een goede klant. Maar hij was een van de beste tatoeëerders van Tokio. Zijn klanten stemden in met zijn ontwerpen. Ze droegen hem nooit op wat hij moest doen. De kunstenaar in hem was woest, maar zoals het Japanse gezegde luidde: *kyaku-sama wa kami-sama desu* – de klant is god.

Tja. Geen ménsen, had ze gezegd. Dieren waren geen mensen, toch?

Hij glimlachte in zichzelf en tekende een kleine kat – met tweekleurige vlekken, als een lapjeskat – tegenover het standbeeld van Hachiko de hond in Shibuya. En toen ging hij verder met zijn werk.

Tijdens het inkleuren van de tatoeage begon Kentaro zijn verstand aardig te verliezen.

Naomi praatte altijd met hem tijdens hun sessies en vroeg hem om de stadsdelen waaraan hij werkte te beschrijven. Ze vertelde hem per locatie welk seizoen ze wilde en dan kleurde hij de esdoorns rood voor de herfst, of de ginkgobomen felgeel, of hij tekende het zachte roze-wit van de *sakura* in het Ueno-park in de lente.

‘Waar bent u nu?’ vroeg ze dan.

‘Ginza. Ik ben net klaar met de Nakagin-toren.’

‘Mooi. Het is winter in Ginza.’

‘Aha.’ En dan tekende hij de fijne witte sneeuw die in de nacht was gevallen. De stad werd als een lappendeken van de seizoenen.

Als Kentaro aan een deel van Tokio had gewerkt en daar met Naomi over had gepraat, ging ze naderhand vaak naar dat stadsdeel toe. Bij haar volgende sessie nam ze dan een cadeautje of souvenir voor hem mee – zoetigheid uit Harajuku, gyoza uit Ikebukuro. Dan voelde hij zich blozen van verlegenheid.

Soms dronken ze samen groene thee en vertelde ze hem verhalen over dingen die ze had meegemaakt of dingen die ze had gezien – hoe de bouw van het nieuwe olympische stadion elke keer dat ze erlangs kwam weer verder was opgeschoten. Ze vertelde Kentaro verhalen over alle mensen die ze hun eigen leven zag leiden in de stad, en hij luisterde zwijgend toe, zonder haar te onderbreken.

Op een dag, toen Kentaro tijdens een urenlange sessie even pauzeerde en zijn instrumenten schoonmaakte, had Naomi naar een groot kunstboek met *ukiyo-e*-prenten van Utagawa Kuniyoshi gewezen en ernaar gevraagd. Kentaro had het van de plank gepakt en haar erin laten bladeren in een leunstoel. Utagawa was altijd een artistieke inspiratiebron voor Kentaro geweest – zijn meester had hem met diens werk laten kennismaken en maandenlang laten oefenen op het natekenen van Utagawa’s prenten voordat hij ook maar een stuk huid mocht aanraken. Naomi zat met het boek op haar schoot en bladerde het langzaam door.

‘Deze zijn echt prachtig,’ zei ze terwijl ze elke prent tot in detail bestudeerde en af en toe met haar vinger over de contouren van de talrijke katten en skeletachtige demonen op de bladzijden streek.

‘Hij was een legende,’ verzuchtte Kentaro.

‘Ik vind deze geweldig.’ Ze tikte met haar vinger op de bladzijde en Kentaro keek opzij naar het hoofse tafereel met een spookachtig zwevend kattenhoofd op de achtergrond. Katten stonden op hun achterpoten en dansten als mensen met zakdoeken op hun kop en hun voorpoten gespreid.

‘Ja.’ Kentaro onderdrukte een lachje bij de gedachte aan de streek die hij Naomi had geleverd door een kat op haar rug te tatoeëren.

‘En kijk deze dan.’ Ze hield het boek naar hem omhoog. ‘Hij heeft deze kabukiacteurs in katten veranderd!’

‘Dat is wel een interessant verhaal,’ zei Kentaro, en hij zweeg even terwijl hij zijn instrumenten opborg en naar Naomi liep om over haar schouder naar het boek te kijken.

‘Vertel.’ Ze keek hem aan met haar vreemde ogen.

‘Nou, in die tijd was kabuki een nogal gewaagde en decadente aan-
gelegenheid geworden – bijna als een orgie.’

‘Leuk,’ zei ze met een ondeugende grijns.

‘Nou, daar dacht de regering anders over. Ze verboden elke artis-
tieke weergave van kabukiacteurs.’

‘Dat is belachelijk!’

‘Ja. Maar goed, Utagawa verving de menselijke acteurs door katten. Dat was zijn manier om de censuur te omzeilen.’

‘Slimme vent.’ Ze keek weer omlaag naar de afbeelding van drie katten in kimono die rond een lage tafel op een *shamisen* zaten te tokkelen.

‘Mijn oude meester was door hem geobsedeerd.’

‘Waar is uw oude meester nu?’

‘Hij is overleden.’ Kentaro wees naar een foto aan de muur. ‘Dat is hem.’

Naomi keek naar de foto van de nors uitziende man die naast een jongere Kentaro voor dezelfde tatoeagestudio stond waarin zij zich nu bevonden. ‘Hij kijkt nogal serieus.’

‘Dat was hij ook. Heel streng. Hij liet me om vier uur ’s ochtends opstaan en de hele dag de studio vegen en poetsen. Ik mocht geen naald of stukje huid aanraken totdat ik dat twee jaar lang had gedaan. Die ouwe gek.’ Hij schudde zijn hoofd en glimlachte.

Naomi keek Kentaro bedachtzaam aan. ‘Waarom hebt u geen leer-
ling?’

Hij zuchtte zacht, zonder de gebruikelijke laatdunkendheid. ‘Waar moet ik beginnen...’

‘Bij het begin?’ opperde ze schouderophalend.